

Stockholm 2025-09-22

Angående betänkandet En ny nationell myndighet för viltförvaltning (SOU 2025:50)

Sammanfattning

Djurskyddet Sverige avstyrker förslagen om att inrätta en myndighet för viltförvaltning eller en myndighet för viltförvaltning och vapenfrågor. Införandet av en ny myndighet inom viltvårdsområdet skulle leda till att vissa uppgifter behöver hanteras på flera myndigheter och att den nya viltvårdsmyndigheten behöver stämma av med både Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten i ett flertal frågor och inför beslut. Detta bedömer vi skulle vara både kostnads- och tidskrävande och inte mynna ut i någon effektiv hantering. Dessutom menar vi att uppstartandet av en ny myndighet skulle bromsa upp arbetet som pågår och på senare åren har utvecklats hos Naturvårdsverket. Att starta upp en ny myndighet är krävande och utredningen har inte analyserat detta tillräckligt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Det visas i utredningen att en ny myndighet skulle leda till kostnader och vi menar att dessa resurser, om de läggs på Naturvårdsverkets nuvarande verksamhet, skulle kunna bidra till en positiv vidareutveckling av arbetet med viltvård, samexistens och uppsatta miljömål. Naturvårdsverket har genomfört förändringar sedan jaktlagstiftningen presenterades 2013 och har förbättrat och utvecklat arbete inom jakt- och viltvårdsfrågor. Med utökade resurser kan arbetet breddas och moderniseras.

Övergripande kommentarer

Vi ser flera bra förslag i utredningen som går att arbeta vidare med utan att det införs en ny myndighet. Får Naturvårdsverket de resurser som föreslås läggas på ny myndighet finns goda förutsättningar för att ta ett helhetsansvar för viltförvaltningen och då väga in samtliga aspekter i viltvården och att till exempel utveckla arbetet inom miljövård och att arbeta med att förebygga jaktbrott.

Viltförvaltningen utgår både från den art som ska förvaltas och det ekosystem den är en del av eftersom viltarterna lever i samspel med sin livsmiljö och med andra arter i naturen. I viltförvaltningsstrategin beskriver Naturvårdsverket även hur viltet bidrar till olika ekosystemtjänster. Viltets bete, spillning och klövar påverkar vegetationen och landskapets struktur. Utredarens förslag innebär att minst tre myndigheter kommer att behöva ha samma kompetens inom områden gällande artskydd, då det inte går att skilja skydd av arter från skydd av arternas miljöer. Förvaltning och bevarande måste ske ur ett ekosystemperspektiv och kan därför inte delas upp i områden så som utredningen föreslår. Redan idag är området uppdelat på ett flertal myndigheter där Naturvårdsverket har en vägledande roll. Att införa ytterligare en myndighet riskerar att skapa osäkerhet både hos regionala myndigheter och hos allmänheten. Det är inte heller en enkel uppgift för Naturvårdsverket och en eventuell ny myndighet att säkerställa att informationsutbyte fungerar.

Vi ser inte heller att det är nödvändigt att införa en ny myndighet utifrån de önskemål och påpekanden som kommit från exempelvis länsstyrelserna gällande Naturvårdsverkets vägledning. Det är naturligtvis positivt att det framkommer önskemål och förslag till förbättringar, och initiativet med en enkätundersökning från utredarna är mycket bra, men

det går att möta de önskemål som framkommit även om frågorna stannar hos Naturvårdsverket.

Kunskap om viltet samt samhällets acceptans för jakt och viltförvaltning har förändrats sedan jaktlagsutredningen 2013. Detta måste beaktas och det måste finnas kompetens inom djurvälstånd och etologi på den myndighet som ansvarar för viltvårdsfrågorna, oavsett om frågorna hamnar på en ny myndighet eller stannar på Naturvårdsverket. Föreskrifterna kommer att behöva ses över när ny jaktlag stiftas och då är det viktigt att dessa följer samhällets etiska kompass. Djurskyddet Sverige menar att förslaget om kunskapsunderlag och stöd till forskning bör ges till Naturvårdsverket istället för till en ny myndighet. Vi ser även att frågor om samexistens och viltets nytta behöver lyftas och kommuniceras.

Utredarens uppdrag

Utredningens uppdrag beskrevs i direktivet på följande sätt: I uppdraget ingår att analysera om det statliga åtagandet inom jakt- och viltvårdsområdet bör omprövas och utreda formerna för samt föreslå en ny jakt- och viltvårdsmyndighet som ska ansvara för viltförvaltningen på nationell nivå. Djurskyddet Sverige tycker att det är beklagligt att det inte efterfrågas ett alternativt förslag som skulle innebära att uppgifterna ligger kvar på Naturvårdsverket och hur verksamheten kan utvecklas. Det tillkännagivande som hänvisas till i direktivet baseras på ett delbetänkande av jaktlagsutredningen från 2013 och mycket har förändrats sedan dess. Utredaren har inte haft möjlighet att föreslå om en myndighet alls ska bildas, utan bara hur.

Ett ytterligare syfte med utredningen var att undanröja hinder för jakt och viltvård. Vi ser detta som problematiskt då det finns många fler intressen i samhället så som friluftsliv och viltskådning samt artbevarande och återställande av natur, vilka måste viktas mot jakt som enbart intresse, även om vi även ser att delar av jakten gör samhällsnytta och minskar lidande.

Övriga synpunkter på vissa förslag i utredningen

4.5 Arbetet mot invasiva arter

Naturvårdsverket och Havs- och Vattenmyndigheten har samordningsansvar för invasiva främmande arter och Naturvårdsverket ansvarar för rapportering till EU-kommissionen. Att flytta över arbetet till en ny myndighet skulle innebära merarbete för samtliga myndigheter, utöver riskerna som vi nämnt ovan med att inte se förvaltningsåtgärder ur ett ekosystemperspektiv.

4.9 Ansvar för marina däggdjur

Djurskyddet Sverige menar att utredningen bortser ifrån det faktum att marina däggdjur ingår i komplexa marina ekosystem. Dessa system hotas av överfiske, klimatförändringar, miljögifter, båttrafik och annan mänsklig påverkan. Det är inte möjligt att separera förvaltningen av marina däggdjur från övriga frågor och förslaget att flytta ansvaret för marina däggdjur från Havs- och Vattenmyndigheten till en ny viltförvaltningsmyndighet riskerar att fragmentera förvaltningen.

4.15. Rätt att utfärda föreskrifter

Om en ny myndighet för viltförvaltning införs anser Djurskyddet Sverige att denna inte ska ha ansvar för att utfärda föreskrifter. Detta ansvar bör ligga kvar på Naturvårdsverket samt Havs- och vattenmyndigheten då dessa myndigheter har det helhetsperspektiv som krävs. Det handlar om att beakta påverkan av både jakt och andra yttre faktorer som miljöpåverkan, skogsavverkning, överfiske och klimatförändringar på ekosystemen.

9.5.5 Intresseorganisationer ska erbjudas bidra i arbetet om hur skador av vilt ska förebyggas

Så som förslaget är utformat riskerar det att leda till jakt som enda utväg gällande förebyggande av skador av vilt, eftersom endast näringsorganisationer och jaktorganisationer föreslås delta. Vi anser att miljö- och naturvårdsorganisationer samt djurskyddsorganisationer ska delta i denna typ av samråd. Det krävs kompetens om viltets ekologi och etologi i arbetet om det ska vara långsiktigt och hållbart.

Sammanfattningsvis ser vi att utredaren kommer med förslag som kan användas vidare i arbetet med att utveckla en sammanhållen, ekosystembaserad och hållbar viltförvaltning, om förslagen används i just dessa syften. För detta behöver det inte inrättas en ny myndighet, utan medel kan istället tillföras Naturvårdsverket.

För Djurskyddet Sverige

Åsa Hagelstedt
Generalsekreterare

Anna Lundvall
Sakkunnig